

ความชุกและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่กำลังศึกษาในระบบการศึกษาในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย

กุลระวี วิวัฒน์ชีวิน¹

รวมพร คงกำเนิด²

ศิริอร สิ้นธุ³

บทคัดย่อ

การมีเพศสัมพันธ์และปัญหาจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยของเยาวชน เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ โดยเฉพาะ การลดลงของการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ ทำให้เกิดผลกระทบทางลบ เช่น การติดเชื้อ HIV การติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจตามมา การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาในเขตภาคเหนือ ประเทศไทย โดยใช้วิธีการศึกษาภาคตัดขวางเชิงพรรณนาเพื่อหาความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชนในระบบการศึกษาในภาคเหนือ จำนวน 305 คน ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 99 คน, อาชีวศึกษา 102 คน และมหาวิทยาลัย 104 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ ผลการศึกษา พบความชุกของประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ ของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 26.56% โดยพบว่ามีเพียง 40.7% เท่านั้นที่ใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ เยาวชนที่เรียนในโรงเรียนมัธยมมีประสบการณ์ทางเพศต่ำกว่าเยาวชนที่เรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาและมหาวิทยาลัย ($p < .05$) โดยผู้ที่อาศัยอยู่ร่วมกับแฟนมีประสบการณ์ทางเพศสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่คนเดียว อาศัยอยู่กับพ่อแม่ญาติหรือเพื่อน ($p < .01$) อย่างไรก็ตามนักเรียนที่มีประสบการณ์ทางเพศรับรู้ถึงความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีและการตั้งครรภ์โดยไม่ตั้งใจสูงกว่าผู้ที่ไม่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน ($p < .05$) ผลการศึกษานี้แสดงให้เห็นแนวโน้มที่ลดลงของความชุกในประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์และการใช้ถุงยางอนามัยที่เพิ่มขึ้นในเยาวชนในภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งอาจเป็นผลจากการใช้โปรแกรมการสอนเพศศึกษาแบบครอบคลุมที่ผ่านมา แต่อย่างไรก็ตามผลกระทบทางลบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยยังคงมีอยู่ ดังนั้นควรมีการพัฒนากระบวนการบริการสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรกับเยาวชนที่ตอบสนองกับความต้องการและเข้าถึงได้มากขึ้น

คำสำคัญ : ความชุก, ปัจจัย, ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์, เยาวชน

วันที่รับ: 8 พฤศจิกายน 2563 วันที่แก้ไข: 28 พฤศจิกายน 2563 วันที่ตอบรับ: 22 มกราคม 2564

¹ ประด. สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ผู้ติดต่อหลัก อีเมล: kulrawee@sut.ac.th

² ประด. สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

³ ประด. สภาการพยาบาล

Prevalence of sexual experiences and its associated factors among in-school northern Thai youth

Kulrawee Wiwattanacheewin¹

Roumporn Konggumnerd²

Siriorn Sindhu³

Abstract

Previous studies had shown increasing prevalence of sexual intercourse among in-school youth, and small number of them used condoms regularly, therefore the negative consequents, such as STD/HIV infection and unintentional pregnancy rates have increased. This study aimed to explore the prevalence of sexual experienced and its associated factors among in-school northern Thai youth. A cross sectional correlation descriptive design was employed. Participants were 305 in-school northern Thai youths. They were studying in a high school (n = 99), a vocational school (n = 102), and a university (n = 104). Online questionnaires were used. Descriptive statistics and binary logistic regression were used for data analysis. Results showed that the prevalence of sexual experiences was 26.56%. Only 40.7% of those reported to use condom regularly. Youth who studied in high schools had lower level of sexual experiences than youth who studied in vocational schools and universities ($p < .05$). In addition, those living with boy/girlfriend had sexual experiences at higher level than those living alone, living with parents, relatives or friends ($p < .01$). However, students who have sexual experiences perceived risk for HIV infection and unintentional pregnancy higher than who never had sexual experienced ($p < .05$). These findings showed decreasing prevalence of sexual experiences and increasing condom usage among youth in northern Thailand which could be a result of existing comprehensive sex education programs which involved all stakeholders. However, the negative consequences still existed. Thus, the sex educational programs should be further improved to be more youth friendly, responsive to their needs, and more accessible.

Keywords: Prevalence, Factors, Sexual experience, Youth

Received: Nov 8, 2020 Revised: Nov 28, 2020 Accepted: Jan 22, 2021

¹ PhD., Institute of Nursing, Suranaree University of Technology

Corresponding author, Email: kulrawee@sut.ac.th

² PhD., Institute of Nursing, Suranaree University of Technology

³ PhD., Thailand Nursing Council

บทนำ

เพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่กำลังศึกษาหรือในวัยเรียน เป็นประเด็นทางสุขภาพสังคมที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากค่านิยมของสังคมไทยยังมิได้เปิดใจยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ (Viseskul, Fongkaew, Settheekul, & Grimes, 2015) ในขณะที่สถิติของการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบการศึกษา ทั้งในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและในระดับมหาวิทยาลัยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (Aurpibul, Tangmunkongvorakul, Musumari, Srithanaviboonchai, & Tarnkehard, 2016) เนื่องจากค่านิยมในกลุ่มเยาวชนที่เปลี่ยนไปจากในอดีต แม้ว่าในปัจจุบันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนเป็นสิ่งที่สังคมในวงกว้างให้การยอมรับมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามพ่อแม่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ยังไม่สามารถยอมรับได้ที่จะปล่อยให้บุตรหลานในความปกครองมีเพศสัมพันธ์ได้โดยอิสระ ดังนั้นการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนจึงเป็นเรื่องที่น่าอับอายในสังคมพ่อแม่ของเยาวชนไทย ความไม่สอดคล้องของค่านิยมในกลุ่มเยาวชน และบรรทัดฐานของพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้การมีเพศสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในกลุ่มเยาวชนที่ยังอยู่ในระบบการศึกษา เป็นสิ่งที่ปิดบังต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งครูอาจารย์ (Drew, 2019) ทำให้เยาวชนขาดที่ปรึกษาในการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัย นำผลไปสู่การเกิดผลกระทบทางลบต่อสุขภาพทางเพศตามมา (Fongkaew & Fongkaew, 2016) ไม่ว่าจะเป็นการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ รวมทั้งการติดเชื้อเอชไอวีที่มีแนวโน้มสูงมากขึ้นในกลุ่มเยาวชน อายุ 15-24 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังศึกษาในระบบการศึกษา

การศึกษาในทุกภูมิภาคของโลก พบการเพิ่มขึ้นของแนวโน้มการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนอายุระหว่าง 15 – 24 ปี (Musumari et al., 2017; Srijaiwong, Sindhu, Ratinthorn, & Viwatwongkasem, 2017; Teye-Kwadjo, Kagee, & Swart, 2017) สำหรับในประเทศไทย การสำรวจพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีในเยาวชน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 อาชีวศึกษา (ปวช) ปีที่ 2 ในปี พ.ศ. 2556 พบว่า ร้อยละ 25.9 และ 17.2 ของเยาวชนชายและหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ ร้อยละ 46.2 และ 45.3 ของเยาวชนชายและหญิงชั้น ปวช.2 มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ และมีอัตราการใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ในรอบปีที่ผ่านมาเพียงร้อยละ 20-30 โดยเยาวชนเพศหญิงใช้ถุงยางอนามัยน้อยกว่าเยาวชนชายเกือบเท่าตัว (รวมพร คงกำเนิด, ศิริอร สินธุ และชิตธนัท ทองคง, 2555) การศึกษาความชุกของประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ยังพบว่าร้อยละ 30.9 เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และอาชีวศึกษา มีประสบการณ์เคยมีเพศสัมพันธ์ โดยร้อยละ 20.6 ของเยาวชนที่เคยมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 28.9 มีคู่นอนมากกว่า 1 คนในรอบปี และมีเพียงร้อยละ 18.1 ใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งเมื่อมีเพศสัมพันธ์ (Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin, Sindhu, Teitelman, Maneesriwongul, & Viwatwongkasem, 2015) ผลการศึกษาในเยาวชนที่ศึกษาในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ในภาคเหนือพบว่า ร้อยละ 56.8 เคยมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ โดย ร้อยละ 15.6 มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปี ร้อยละ 61.7 มีคู่นอนหลายคน และมีเพียง ร้อยละ 28.1 เท่านั้น ที่ใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ (Musumari et al., 2017) โดยพบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ ที่สำคัญได้แก่ อายุ ระดับการศึกษาในปัจจุบัน ลักษณะ/ชนิดของสถาบันการศึกษา บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย รวมทั้ง การรับรู้ความเสี่ยงหรือผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ (รวมพร คงกำเนิด และคณะ, 2555; Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin et al., 2015; Musumari et al., 2017; Srijaiwong et al., 2017; Teye-Kwadjo et al., 2017)

แม้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งด้านสุขภาพ และด้านการศึกษา รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน ในประเทศไทย ได้มีความพยายามในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาอย่างรอบด้าน โดยครอบคลุมพื้นที่หลาย จังหวัดในช่วงเวลา 20 ปีที่ผ่านมา แต่การศึกษาวิจัย รวมทั้งการสำรวจเพื่อเฝ้าระวังปัญหาที่เกิดจากการมี เพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงในเยาวชนไทย กลับพบแนวโน้มทางสถิติที่เพิ่มมากขึ้นทั้งการมีเพศสัมพันธ์ที่มีอายุลดลง การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการเกิดผลกระทบจากการมีพฤติกรรมเพศสัมพันธ์ที่เสี่ยงในเยาวชนไทย (Newman, Tepjan, & Rubincam, 2017; Thongnopakun, Maharachpong, & Abdullakassim, 2016) การวิจัยในครั้งนี้ จึงเป็นการศึกษาความชุกของประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรม เพศสัมพันธ์ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาทั้งในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ถึง ความต้องการระบบบริการสุขภาพทางเพศสำหรับเยาวชน และนำไปสู่การพัฒนาระบบบริการสุขภาพทาง เพศที่เป็นมิตรกับเยาวชนต่อไป

การศึกษานี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยการศึกษาความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรม การป้องกันสุขภาพทางเพศ และการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพทางเพศของเยาวชน ภายใต้แผนงานวิจัย การ พัฒนาระบบบริการสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรกับเยาวชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความชุกของประสบการณ์ การมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาในภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ในกลุ่มเยาวชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาภาคตัดขวางเชิงพรรณนาเพื่อหาความสัมพันธ์ (Cross-sectional correlation descriptive design) เพื่ออธิบายความชุกของการมีเพศสัมพันธ์ และศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ในเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา ระดับมัธยม ปลาย อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ในภาคเหนือ ประเทศไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือ อายุอยู่ระหว่าง 15-24 ปี ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วย สูตรของคอกแรน (Cochran) เมื่อมีสัดส่วนของประชากรเยาวชนไทยที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ และสัดส่วนการใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอในเยาวชนที่มีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ ประมาณร้อยละ 25 และกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ .95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 288 คน ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างอีกประมาณ 5% ซึ่งควรมีตัวอย่างทั้งสิ้น ประมาณ 300 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละระดับของสถาบันการศึกษาในจำนวน ที่เท่ากัน คือ ระดับละ 100 คน แต่เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเป็นวิธีการที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น กลุ่มเยาวชน และเป็นประเด็นที่มีความอ่อนไหวในเรื่องเพศ จากการศึกษามาก่อนพบว่าเยาวชนมีการ ตอบแบบสอบถามโดยสมบูรณ์และส่งกลับมาประมาณ 85% (Wiwattanacheewin, 2014) การศึกษา ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการรวบรวมข้อมูลเพิ่มจากที่คำนวณได้อีกระดับละ 15 คน

และเมื่อสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละระดับ พบว่ามีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครบถ้วนและส่งเข้าไปในระบบ จำนวนทั้งสิ้น 305 คน (ร้อยละ 88.46) ซึ่งเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และ มหาวิทยาลัย จำนวน 99, 102 และ 104 คน (ร้อยละ 33, 34 และ 34.67 ตามลำดับ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นสอบถามออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือในโปรแกรม google form และให้เยาวชนเข้าตอบได้อย่างอิสระ โดยเครื่องมือประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีที่กำลังศึกษาอยู่ และบุคคลที่อาศัยอยู่ร่วมกันด้วย

2. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ จำนวน 6 ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1. ประสพการณ์การมีเพศสัมพันธ์ โดยถามกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับ การเคยมีประสพการณ์ทางเพศสัมพันธ์ และมีคำตอบได้ 2 อย่าง คือ เคย กับ ไม่เคย (กลุ่มตัวอย่างที่ไม่เคยมีประสพการณ์เพศสัมพันธ์จะได้ตอบคำถามเฉพาะการรับรู้ความเสี่ยง และความตั้งใจในการใช้ถุงยางอนามัยในเพศสัมพันธ์ในอนาคต เท่านั้น)

2.2. ประสพการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรก โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับการถามประสพการณ์การมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก ได้แก่ อายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก บุคคลที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยในครั้งแรก การใช้ถุงยางอนามัยในขณะมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก

2.3. การใช้ถุงยางอนามัย โดยมีคำถามเกี่ยวกับการใช้ถุงยางอนามัยในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ว่ากลุ่มตัวอย่าง มีการใช้ถุงยางอนามัยสม่ำเสมอ ทุกครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ รวมทั้ง ถามเกี่ยวกับความตั้งใจในการใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ในอนาคต โดยมีคำตอบได้ 3 อย่าง คือ ไม่ใช้เลย ใช้เป็นบางครั้ง และ ใช้ทุกครั้ง

3. การรับรู้ความเสี่ยงจากเพศสัมพันธ์ เป็นแบบสอบถามมาตราบัญญัติ โดยเลือกตอบได้ 4 อย่าง คือ เสี่ยงมาก เสี่ยงปานกลาง เสี่ยงน้อย และไม่เสี่ยงเลย จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ การติดเชื้อเอชไอวี และการติดเชื้อเพศสัมพันธ์

แบบสอบถามทั้งหมด ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสพการณ์เกี่ยวกับการทำงานและการศึกษาวิจัยในเรื่องเพศในกลุ่มเยาวชน และคำนวณหาค่าดัชนีความตรง อยู่ระหว่าง 0.95-1.00 และผู้วิจัยได้ทดลองนำไปใช้กับเยาวชนที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้ความเสี่ยง ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา เท่ากับ 0.89

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์ โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดและวัตถุประสงค์ในหน้าแรกของแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเข้าร่วมโดยตอบแบบสอบถามออนไลน์ได้อย่างอิสระ และเมื่อตอบแบบสอบถามจนสิ้นสุด กลุ่มตัวอย่างก็ยังสามารถตัดสินใจส่งแบบสอบถามได้โดยอิสระ และยังสามารถออกจากการตอบแบบสอบถามออนไลน์ระหว่างการตอบได้โดยอิสระ การวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รหัสโครงการ EC-55-46

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ผู้วิจัยได้ประสานติดต่อกับหัวหน้าสถานศึกษาเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้พบแต่ละกลุ่มแกนนำนักศึกษาโดยการแนะนำของอาจารย์แนะแนวเพื่อประชาสัมพันธ์กับเพื่อนนักศึกษานักเรียนที่สนใจเข้าร่วมเป็นอาสาสมัครในการตอบแบบสอบถาม โดยเข้าผ่าน QR code และรหัสที่จัดเตรียมไว้ให้ การเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้ประสานในการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ของโรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใช้ตอบแบบสอบถาม ส่วนในระดับมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ให้อาสาสมัครเข้าทำแบบสอบถามด้วยตนเองตามที่สะดวก โดยผ่านคอมพิวเตอร์ส่วนตัว หรือโทรศัพท์มือถือตามความสะดวกของกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่าน QR code รหัสที่ได้รับ จำนวน 345 รหัส (ระดับละ 115 ชุด) และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับมาในเวลาที่กำหนดจำนวน 305 ชุด (ร้อยละ 88.46)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS version 22 ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการจัดการกับข้อมูลที่ได้รับตอบกลับจากแบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบของ excel แล้วนำเข้าสู่โปรแกรม SPSS และทำการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ และการใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอในกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ โดยใช้ สถิติวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ (Binary logistic regression analysis)

ผลวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาคือ เป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1) ความชุกของประสบการณ์และพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และ 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์

1) ความชุกและพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมตอบแบบสอบถามในครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 305 ราย เป็นเพศหญิง 167 ราย (54.8%) เพศชาย 113 ราย (37.0%) และเพศอื่น ๆ 25 ราย (8.2%) อายุอยู่ระหว่าง 15 – 23 ปี (เฉลี่ย 18.04 ปี SD = 2.14 ปี) กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 99 ราย (32.46%) อาชีวศึกษา 102 ราย (33.44%) และอุดมศึกษา 104 ราย (34.10%) พบว่ามีความชุกของการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ เท่ากับ 26.56% (81 ราย) โดยอายุเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกต่ำสุดอยู่ที่ 12 ปี (เฉลี่ยเท่ากับ 16.78 ปี, SD=2.30 ปี) และมีจำนวน 14 ราย (17.3%) มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกเมื่ออายุน้อยกว่า 15 ปี โดยพบความชุกสูงสุดในเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับอาชีวศึกษา สำหรับกลุ่มที่อาศัยอยู่ร่วมกับแฟน/คู่รัก พบว่าเยาวชนรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี และการตั้งครรภ์อยู่ในระดับต่ำ หรือคิดว่าตนไม่มีความเสี่ยง ดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความชุกของการมีประสบการณ์เคยมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชน (N=305)

ตัวแปร	N	เคยมีเพศสัมพันธ์ (n=81)		ตัวแปร	N	เคยมีเพศสัมพันธ์ (n=81)	
		ความชุก (%)	ความชุก (%)			ความชุก (%)	ความชุก (%)
มีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์		81	26.56	เพศ			
ระดับการศึกษา				หญิง	167	35	21.0
มัธยมศึกษาปีที่ 4	39	3	7.69	ชาย	113	36	31.9
มัธยมศึกษาปีที่ 5	47	9	19.15	อื่น ๆ	25	10	40.0

ตัวแปร	N	เคยมีเพศสัมพันธ์		ตัวแปร	N	เคยมีเพศสัมพันธ์	
		(n=81)	ความชุก (%)			(n=81)	ความชุก (%)
มัธยมศึกษาปีที่ 6	13	4	30.77	การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี			
อาชีวศึกษาปีที่ 1	59	9	15.25	ไม่เสี่ยง	194	37	19.1
อาชีวศึกษาปีที่ 2	22	12	54.55	เสี่ยงน้อย	59	18	30.5
อาชีวศึกษาปีที่ 3	21	13	61.90	เสี่ยงปานกลาง	27	13	48.1
อุดมศึกษา ปีที่ 1	24	5	20.83	เสี่ยงสูง	25	13	52.0
อุดมศึกษา ปีที่ 2	18	4	22.22	การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์			
อุดมศึกษา ปีที่ 3	24	9	37.50	ไม่เสี่ยง	194	39	20.1
อุดมศึกษา ปีที่ 4	38	13	34.21	เสี่ยงปานกลาง	32	11	34.4
บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย				เสี่ยงสูง	17	8	47.1
อยู่คนเดียว	57	20	35.1	การรับรู้ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์			
พ่อแม่	156	35	22.4	ไม่เสี่ยง	186	38	20.4
ญาติ	34	10	29.4	เสี่ยงน้อย	62	20	32.3
เพื่อน	50	9	18.0	เสี่ยงปานกลาง	37	18	48.6
แฟน/คูรัก	8	7	87.5	เสี่ยงสูง	20	5	25.0
รวม	305	81	100	รวม	305	81	100

เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เคยมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ (n=81) พบว่าคู่นอนในครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์ ส่วนใหญ่เป็นแฟนหรือคูรัก (ร้อยละ 86.4) สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรกเนื่องจาก อยากรู้ อยากลอง (ร้อยละ 48.1) และพบว่า ร้อยละ 77.8 มีการใช้ถุงยางอนามัยในครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 40.7 ใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์ในรอบ 3 เดือน ขณะที่ร้อยละ 23.5 ไม่ได้ใช้ถุงยางอนามัยเลย และพบว่าครึ่งหนึ่งของเยาวชนที่เคยมีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ มีคู่นอนมากกว่า 1 คน ร้อยละ 59.3 ของเยาวชนกลุ่มนี้ รายงานว่าตนมีความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ในครั้งต่อไป ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรก และ 3 เดือนที่ผ่านมา (N=81)

พฤติกรรมการณ์มีเพศสัมพันธ์	จำนวน	ร้อยละ	พฤติกรรมการณ์มีเพศสัมพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
เพศสัมพันธ์ครั้งแรก			เพศสัมพันธ์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา		
คู่นอนในครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์			การใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอ		
เพื่อน	4	4.9	ใช้ทุกครั้งที่มีการมีเพศสัมพันธ์	33	40.7
แฟน	70	86.4	ใช้บางครั้ง	29	35.8
อื่น ๆ	7	8.6	ไม่ใช้	19	23.5
สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรก			จำนวนคู่นอน (คน)		
อยากรู้ อยากลอง	39	48.1	1	41	50.6
ตามใจแฟน	16	19.8	2-5	33	40.7
เมา	1	1.2	6-10	5	6.2
อื่น ๆ	25	30.9	มากกว่า 10	2	2.4
การใช้ถุงยางอนามัยในครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์			ความตั้งใจใช้ถุงยางอนามัยในอนาคต		
ใช้	63	77.8	ตั้งใจ	48	59.3
ไม่ใช้	18	22.2	ไม่ตั้งใจ	33	40.7

2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มตัวอย่าง 305 คน โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ พบว่า มีปัจจัยที่สามารถทำนายการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4 ปัจจัย โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ 33.2 % (Chi square =49.326, df = 2, p< .01, Nagelkerke R² = .615) รายละเอียดของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชน มีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชน โดยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (N=305)

ตัวแปร	Exp(B)	95% C.I. (lower, Upper)
ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา	ม 4 (ref)	
ปวช 2	12.889**	2.634 - 63.060
ปวช 3	13.612**	2.793 - 66.343
มหาวิทยาลัย ปี 3	6.457*	1.101 - 37.856
มหาวิทยาลัย ปี 4	7.041*	1.376 - 36.033
บุคคลที่อาศัยร่วมด้วย	แฟน/คนรัก (ref)	
อยู่คนเดียว	.043**	0.004 - 0.455
พ่อแม่	.037**	0.003 - 0.424
ญาติ	.038*	0.003 - 0.490
เพื่อน	.030**	0.003 - 0.324
การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ HIV	ไม่เสี่ยง (ref)	
เสี่ยงปานกลาง	4.959**	1.460 - 16.839
การรับรู้ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์	ไม่เสี่ยง (ref)	
เสี่ยงปานกลาง	3.325**	1.142 - 9.687

Chi square=78.826, df=24, p< .01, Nagelkerke R²=.332, * =p <.05, **=p < .01

จากตารางที่ 3 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ ดังนี้

1) ระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา พบว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับ ปวช 2 และ 3 มีโอกาสที่จะมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 12.89 และ 13.61 เท่า (p < .01) และเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในชั้นปีที่ 3 และ 4 มีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์สูงขึ้นกว่าเยาวชนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา 4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 6.46 และ 7.04 เท่า ตามลำดับ (p< .05)

2) บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย พบว่าเยาวชนที่อยู่อาศัยอยู่คนเดียว อยู่กับพ่อแม่ ญาติ และเพื่อน มีโอกาสที่จะมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ต่ำลงเมื่อเทียบกับเยาวชนที่อาศัยร่วมกับแฟน/คนรัก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 23.35, 26.75, 26.49 และ 33.55 เท่า ตามลำดับ (p < .01, .01, .05 และ .01 ตามลำดับ)

3) การรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวี พบว่าเยาวชนที่รับรู้ความเสี่ยงในระดับปานกลางมีโอกาสมที่มีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ที่สูงขึ้น มากกว่า กลุ่มที่รับรู้ว่าจะไม่มีความเสี่ยง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4.96 เท่า (p < .01)

4) การรับรู้ความเสี่ยงต่อการตั้งครรภ์ พบว่าเยาวชนที่รับรู้ความเสี่ยงในระดับปานกลางมีแนวโน้มที่จะมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์สูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่รับรู้ความเสี่ยงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3.33 เท่า ($p < .01$)

อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ของปัจจัยด้านเพศ และการรับรู้ความเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ กับประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาข้างต้น พบประเด็นที่น่าสนใจทั้งสิ้น 3 ประเด็น โดยนำมาอภิปรายผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ความชุกของการมีประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์

การศึกษาในครั้งนี้ พบว่า เยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา และ อุดมศึกษา ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เท่ากับ 26.56% (81 คน จาก 305 คน) โดยพบความชุกสูงสุดใน เยาวชนที่ศึกษาในระดับอาชีวศึกษาปีที่ 2-3 ถึง 54.5% และ 61.9% ตามลำดับ ในขณะที่ความชุกของ ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์ของเยาวชนที่ศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ในมหาวิทยาลัย เท่ากับ 37.50% และ 34.21% ตามลำดับ และพบความชุกในชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ประมาณร้อยละ 30 นอกจากนี้ยัง พบมีความชุกของการมีเพศสัมพันธ์สูงเกือบร้อยละ 90 เมื่อเยาวชนอาศัยอยู่ร่วมกับคูรักรหรือแฟน (ตาราง ที่ 1) และพบว่าระดับของชั้นปีที่ศึกษา และบุคคลที่อาศัยอยู่รวมด้วยสามารถร่วมกันทำนายการมีเพศสัมพันธ์ ของเยาวชนกลุ่มนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 3)

ผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงถึงแนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนไทย ที่มีความสอดคล้องกับ การศึกษาอื่นๆ ที่พบว่าเยาวชนไทย ในทุกภูมิภาค ทั้งที่อาศัยในเมืองหรือในเขตชนบท มีประสบการณ์การ มีเพศสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 25-50% (Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin et al., 2015; Aurpibul et al., 2016; Newman et al., 2017; Thongnopakun et al., 2016) แต่อย่างไรก็ตามเมื่อ พิจารณาความชุกในแต่ละกลุ่ม การศึกษาในครั้งนี้ซึ่งเป็นการศึกษาในพื้นที่กึ่งเมือง ก็พบความชุกของการ มีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ในกลุ่มเยาวชนอาชีวศึกษาสูงกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับในกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในปีที่ 3-4 ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นกว่าในนักเรียนระดับมัธยม ปลาย และสอดคล้องกับการศึกษาในกลุ่มเยาวชนในภูมิภาคอื่นๆ (Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin et al., 2015; Aurpibul et al., 2016; Thongnopakun et al., 2016) ผล การศึกษาในครั้งนี้สามารถยืนยันปัจจัยด้านลักษณะของสิ่งแวดล้อมของเยาวชน เมื่อเข้าสู่การศึกษาใน ระดับอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัยซึ่งมีความยืดหยุ่น และมีอิสระมากกว่าในเยาวชนที่ศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย การที่เยาวชนจะต้องเข้ามาอยู่ในหอพัก ซึ่งห่างไกลจากพ่อแม่ผู้ปกครอง ทำให้มี อิสระในความเป็นอยู่ และการคบเพื่อนต่างเพศ (Musumari et al., 2017; Sirirassamee, Yoelao, Mohan, & Limkhunthummo, 2018) อย่างไรก็ตามการศึกษานี้ ชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงของ ฮอโมนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นโดยเริ่มตั้งแต่อายุ 9 ปี และเพิ่มสูงสุดเมื่ออายุ 12-18 ปี ฮอโมนเพศเหล่านี้เป็น ตัวกระตุ้นที่ทำให้เยาวชนเริ่มมีความสนใจเพศตรงข้ามและมีแรงขับทางเพศเพิ่มขึ้น แต่การที่เยาวชนจะมี ประสบการณ์การมีเพศสัมพันธ์หรือไม่ขึ้น ขึ้นกับปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เป็นผลจากการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ ที่ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครอง ต้องทำงานนอกบ้าน จึงไม่มีเวลาที่จะดูแลบุตร

หลานใกล้ชิด ตลอดจนการเข้าถึงสื่อต่างๆ ผ่านเทคโนโลยีทำได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงสื่อลามก ที่ยังไม่สามารถควบคุมได้ทั้งหมด (Musumari et al., 2017; Srijaiwong et al., 2017; Teye-Kwadjo et al., 2017; Protogerou, Hagger, & Johnson, 2017; Tan, Yaacob, & Tan, 2018) นอกจากนี้ยังรวมถึงการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียนที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในเยาวชนชาย (เมธิกา ศรีสัด และ พิมลพรรณ อิศรภักดี, 2559)

นอกจากนี้ ยังพบว่าเยาวชนส่วนหนึ่งที่ต้องออกจากบ้านเพื่อเข้ามศึกษาในระดับที่สูงขึ้นที่ไกลบ้าน โดยการเช่าหอพักอยู่ ทำให้เกิดความอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศ และบางคนก็อาจจะย้ายเข้าอยู่อาศัยร่วมกัน เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการเช่าหอพัก ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความชุกในการมีเพศสัมพันธ์ที่สูงมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่เยาวชนต่างเพศ เข้ามาอาศัยอยู่ด้วยกัน มักมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และมีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีการช่วยเหลือกัน ทำให้เกิดความรัก ร่วมกับการที่อยู่ด้วยกันสองต่อสองในที่รโหฐานซึ่งไม่มีผู้อื่นอยู่ด้วย จึงเป็นชนวนที่ทำให้เกิดอารมณ์เพศ และมีเพศสัมพันธ์ตามมาได้ง่ายขึ้น

ประเด็นที่ 2 พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และการป้องกันผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

การศึกษาครั้งนี้ พบว่าเยาวชนที่มีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์ มีการใช้ถุงยางอนามัยในครั้งแรกค่อนข้างสูง (ร้อยละ 70) แต่เพศสัมพันธ์ในรอบ 3 เดือนก่อนการทำแบบสอบถาม พบว่ามีการใช้ถุงยางอนามัยอย่างสม่ำเสมอทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ เพียงร้อยละ 40 ในขณะที่เกือบครึ่งหนึ่งของเยาวชนเหล่านี้มีคู่นอนมากกว่า 1 คน และมีเพียงร้อยละ 60 ที่รายงานว่าตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ครั้งต่อไป (ตารางที่ 2)

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าเยาวชนในสถานศึกษาในเขตภาคเหนือมีการใช้ถุงยางอนามัยที่สูงเมื่อเทียบกับการสำรวจในภูมิภาคอื่นๆ และการสำรวจทั้งประเทศ ซึ่งพบประมาณ 25-30% เท่านั้นที่มีการใช้ถุงยางสม่ำเสมอในทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ (Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin et al., 2015; Musumari et al., 2017; Srijaiwong et al., 2017; Teye-Kwadjo et al., 2017; Pinyaphong et al., 2018) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พื้นที่เขตภาคเหนือตอนบนของประเทศ ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาเป็นพื้นที่สีแดงของการระบาดของโรคติดเชื้อเอชไอวี และเยาวชนที่ศึกษาในครั้งนี้ เป็นกลุ่มที่เกิดในช่วงปีที่มีการระบาดค่อนข้างสูง จากสถานการณ์ดังกล่าวพื้นที่ทางภาคเหนือจึงเป็นพื้นที่ที่ได้รับความสนใจในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เมืองคักร และหน่วยงานมากมายที่เข้ามาดำเนินการในพื้นที่ ทั้งในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือผู้ติดเชื้อ ผู้ป่วยโรคเอดส์ ตลอดจนมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวีที่ลงมาในทุกกลุ่มที่มีความเสี่ยง โดยกลุ่มเยาวชนเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นเป้าหมายในการป้องกันการติดเชื้อเอชไอวี นอกเหนือจากกลุ่มชายรักชาย กลุ่มผู้บริการทางเพศ และกลุ่มผู้ใช้สารเสพติด (Viseskul et al., 2015) นอกจากนี้การเป็นพื้นที่ที่เคยมีการระบาดของเอชไอวี ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และมีความรู้ในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อ และยอมรับการดำเนินโครงการต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาการติดเชื้อเอชไอวี โดยมีกลยุทธ์ที่สำคัญคือ การสอนเพศศึกษาแบบครบวงจร (Comprehensive sex education) (Thianthai, 2019) การจัดการเรียนรู้เพศศึกษาแบบครบวงจรที่บูรณาการเข้าไปสู่หลักสูตรการเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา จนถึงระดับอาชีวศึกษา และ/หรือมัธยมศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ปลูกฝังทัศนคติในเรื่องของการใส่ถุงยางอนามัยให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนมีความตระหนัก

และกลัวการติดเชื้อเอชไอวีจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้ จะเห็นว่า เยาวชนในเขตภาคเหนือมีการใช้ถุงยางอนามัยในครั้งแรกของการมีเพศสัมพันธ์สูงถึง 70%

อย่างไรก็ตาม เพศสัมพันธ์ในครั้งต่อมา กลับพบว่าการใช้ถุงยางอนามัยไม่สม่ำเสมอ อาจแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ เช่น ทักษะชีวิตที่ไม่ดีต่อการใช้ถุงยางอนามัย เช่น เป็นการแสดงความรังเกียจคู่นอน แสดงถึงความไม่ไว้วางใจกัน รวมทั้งการที่เริ่มไว้วางใจกันมากขึ้น จึงทำให้รู้สึกกลัวการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ และเอชไอวี แต่กลัวการตั้งครรภ์มากกว่า จึงหันกลับไปใช้วิธีการคุมกำเนิดอย่างอื่นแทน ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือ ความไม่เท่าเทียมทางเพศซึ่งอำนาจในการต่อรองของฝ่ายหญิงจะลดลงเมื่อมีการได้เสียกันแล้ว เมื่อเทียบกับการมีเพศสัมพันธ์ในครั้งแรก (Kalolo, 2015; Fongkaew, 2017; Fuller, Chamrathirong, & Apipornchaisakul, 2017;)

แม้ว่าการศึกษานี้พบว่าการใช้ถุงยางอนามัยในขณะมีเพศสัมพันธ์ในเยาวชนมีมากกว่าการศึกษาในกลุ่มอื่น และในภูมิภาคอื่นๆ (Newman et al., 2017; Thongnopakun et al., 2016) แต่การนิยามมีคู่นอนหลายคนมีถึงเกือบร้อยละ 50 เป็นแนวโน้มที่สูงกว่ากลุ่มอื่นซึ่งพบเพียงประมาณ 30% (Wiwattanacheewin, 2014; Wiwattanacheewin et al., 2015; Newman et al., 2017; Thongnopakun et al., 2016) และยังเป็นจำนวนที่มากกว่าการรายงานความสม่ำเสมอของการใช้ถุงยางอนามัยที่มีเพียง 40% เท่านั้น ผลการศึกษานี้ยังเป็นสถานการณ์ที่น่ากังวลเกี่ยวกับการเกิดผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย กล่าวคือ เยาวชนนิยามมีคู่นอนหลายคน มีการเปลี่ยนคู่นอนเนื่องจากการอยากรู้ อยากเห็น และเบื่อง่ายของวัยรุ่น ตลอดจนทัศนคติของการติ่งดูความสนใจจากเพศตรงข้าม รวมทั้งนิยมการเก็บแถมของการมีคู่นอนจำนวนหลายคน (Musumari, et. al., 2017, Srijaivong et al., 2017; Tan, Yaacob, & Tan, 2018)

อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้พบว่า ร้อยละ 60 ของเยาวชนทั้ง 305 คน ได้รายงานความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ในอนาคต ซึ่งอาจเป็นผลจากกลุ่มเยาวชนทั้งหมด 305 คน เป็นเยาวชนที่มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของถุงยางอนามัย แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เคยมีประสบการณ์เพศสัมพันธ์ พบว่า ร้อยละ 59.3 มีความตั้งใจที่จะใช้ถุงยางอนามัยในการมีเพศสัมพันธ์ในอนาคต ซึ่งเป็นตัวเลขที่มีความใกล้เคียงกัน กับผลจากเยาวชนทั้งหมด

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์: การรับรู้ความเสี่ยงของการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย

การศึกษานี้พบว่า เยาวชนที่มีประสบการณ์มีเพศสัมพันธ์รับรู้ความเสี่ยงในการติดเชื้อเอชไอวีและตั้งครรภ์/ทำให้คู่นอนตั้งครรภ์ เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์เคยมีเพศสัมพันธ์กับการรับรู้ความเสี่ยงในการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ (ตารางที่ 3)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า เยาวชนที่มีเพศสัมพันธ์แล้ว จะมีการรับรู้ความเสี่ยงที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยในเรื่องของการตั้งครรภ์ และการติดเชื้อเอชไอวีเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้ (Newman et al, 2017; Thongnopakun et al., 2016; Sirirassamee et al., 2018) ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ รมรณรงค์เกี่ยวกับเรื่องโรคเอดส์ และการตั้งครรภ์ในช่วง เวลาที่ผ่านมา รวมทั้งการบรรจุการเรียนการสอนในเรื่องเพศศึกษาในหลักสูตรของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอาชีวศึกษา

ส่งผลทำให้เยาวชนทุกคนผ่านการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ และทราบว่ากรณีเพศ-สัมพันธ์อาจมีผลทำให้ติดเชื้อเอชไอวี และ/หรือการตั้งครรภ์ได้ หากไม่มีการป้องกันที่ดี ส่วนในเรื่องของการติดเชื้อเพศสัมพันธ์อย่างอื่น แม้มีการบรรจุในหลักสูตรเพศศึกษาเช่นกัน แต่การรณรงค์ให้เห็นขนาดและความรุนแรงของปัญหาในประเทศไทยยังมีให้เห็นค่อนข้างน้อย จึงทำให้เยาวชนไม่ได้ตระหนัก และรับรู้ความเสี่ยงมากเท่ากับการติดเชื้อเอชไอวีและการตั้งครรภ์ (สมิตี อนันต์ปฏิเวธ, สุทธิ หน่งอาหลี และปรียะดา ภัทรสัจธรรม, 2561; Kancham, Rudtanasudjatum, Thetkathuek, & Chaoniyom, 2018; Brüll, Kessels, Repetto, Dirkson, & Ruiter, 2019)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการยืนยันสถานการณ์พฤติกรรมทางเพศที่ยังมีความเสี่ยงและมีแนวโน้มของการเกิดผลกระทบที่เพิ่มสูงขึ้นในเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษา ซึ่งเยาวชนกลุ่มนี้จะเป็นอนาคตที่จะพัฒนาสังคมไทยต่อไป ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรตระหนัก และให้ความสำคัญในการจัดการแก้ไขปัญหา โดยอาจพิจารณาจัดระบบบริการสุขภาพทางที่เป็นมิตรสำหรับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนสามารถเข้าถึง อันจะลดความเสี่ยงและผลกระทบที่จะตามมา

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษากระบวนการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศ และระบบบริการสุขภาพทางเพศที่เป็นมิตรกับเยาวชน ที่มีความสอดคล้องกับความต้องการ และสามารถเข้าถึงได้

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่เป็นแหล่งสนับสนุนงบประมาณสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผ่านทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ขอขอบคุณเยาวชนกลุ่มตัวอย่างทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้อำนวยการ ครูอาจารย์ ในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ประสานเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ความร่วมมือและช่วยเหลือให้ผู้วิจัยได้เข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- เมธิกา ศรีสด และพิมลพรรณ อิศรภักดี. (2559). การยอมรับพฤติกรรมกรณีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงานของคนไทย. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 137-145.
- รวมพร คงกำเนิด, ศิริอร สินธุ และชิตธนัช ทองคง. (2555). การรับรู้ความรุนแรงและการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการ ติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นผู้หญิงไทย. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 30(1), 61-69.
- สมิตี อนันต์ปฏิเวธ, สุทธิ หน่งอาหลี และปรียะดา ภัทรสัจธรรม. (2561). วัยรุ่นตั้งครรภ์ไม่พร้อม: ผลกระทบ แนวโน้มและการช่วยเหลือในสังคมโลกไร้พรมแดน. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา*. 11(1), 16-31.

- Aurpibul, L., Tangmunkongvorakul, A., Musumari, P. M., Srithanaviboonchai, K., & Tarnkehard, S. (2016). Patterns of sexual behavior in lowland Thai youth and ethnic minorities attending high school in rural Chiang Mai, Thailand. *PloS One*, 11(12), e0165866.
- Brüll, P., Kessels, L. T., Repetto, L., Dirkson, A., & Ruiter, R. A. (2019). ERPs reveal disengagement processes related to condom use embarrassment in intention-behavior inconsistent young adults. *Archives of Sexual Behavior*, 48(2), 521-532.
- Drew, B. R. (2019). *The Thai State and Sexual Health Policy: Deconstructing the culture of silence and stigmatisation of young people's non-marital heterosexual activity* (Doctoral dissertation). Adelaid. University of Adelaide
- Fongkaew, K. (2017). Media Usage and Consumption Practice in Shopping Malls Among Female Youth in Modern Thai Society. *Mimbar: Jurnal Sosial dan Pembangunan*, 33(2), 397-405.
- Fongkaew, W., & Fongkaew, K. (2016). My space, my body, my sexual subjectivity: social media, sexual practice and parental control among teenage girls in urban Chiang Mai. *Culture, Health & Sexuality*, 18(5), 597-607.
- Fuller, T. D., Chamrathirong, A., & Apipornchaisakul, K. (2017). The correlates and gender differences of sexual behavior of single young adults in Thailand. *Journal of Population and Social Studies*, 25(4), 328-342.
- Kalolo, A., & Kibusi, S. M. (2015). The influence of perceived behaviour control, attitude and empowerment on reported condom use and intention to use condoms among adolescents in rural Tanzania. *Reproductive Health*, 12(1), 105.
- Kancham, S., Rudtanasudjatum, K., Thetkhathuek, A., & Chaoniyom, W. (2018). Predictors of Sexual Risk Prevention in Heterosexual Male Adolescents. *Journal of Health Science*, 27(5), 800-808.
- Musumari, P. M., Tangmunkongvorakul, A., Srithanaviboonchai, K., Manoyosa, V., Tarnkehard, S., Techasrivichien, T., . . . Chariyalertsak, S. (2017). Risky sexual behavior among out-of school Thai and non-Thai youth in urban Chiang Mai, Thailand. *The Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health*, 48(1), 213-226.
- Newman, P. A., Tepjan, S., & Rubincam, C. (2017). Exploring Sex, HIV and 'Sensitive' Space (s) Among Sexual and Gender Minority Young Adults in Thailand. In R. S. Barbour & D. L. Morgan (Eds.) *A New Era in Focus Group Research* (pp. 83-106). London: Palgrave Macmillan.
- Pinyaphong, J., Srithanaviboonchai, K., Musumari, P. M., Tangmunkongvorakul, A., Chariyalertsak, S., & Phornphibul, P. (2018). Predictors of condom use among heterosexual male university students in northern Thailand using a psychological factors model. *Southeast Asian Journal of Tropical Medicine and Public Health*,

- 49(3), 489-501.
- Protogerou, C., Hagger, M. S., & Johnson, B. T. (2017). An integrated theory of condom use for young people in Sub-Saharan Africa: A meta-analysis. Retrieved October 30, 2020, from <https://doi.org/10.31222/osf.io/24gyk>
- Sirirassamee, T., Yoelao, D., Mohan, K. P., & Limkhunthummo, S. (2018). The relationships between sexual risk behaviors and general health risk behaviors among unmarried youth in Thailand. *SAGE Open Medicine*, 6, doi: 2050312118813284.
- Srijaiwong, S., Sindhu, S., Ratinthorn, A., & Viwatwongkasem, C. (2017). Factors influencing sexual behaviors among Thai adolescents. *Journal of Population and Social Studies*, 25(3), 171-193.
- Tan, S. A., Yaacob, S. N., & Tan, J. P. (2018). The usage of sexual internet media and sexual behaviour among sexually experienced adolescents in Malaysia: Sexual intention as a mediator. *Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities*, 26(4), 2571-2582.
- Teye-Kwadjo, E., Kagee, A., & Swart, H. (2017). Predicting the intention to use condoms and actual condom use behaviour: A three-wave longitudinal study in ghana. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 9(1), 81-105.
- Thianthai, C. (2019). Young people's views of the constraints on sex education in Bangkok, Thailand. *Sex Education*, 19(2), 180-194.
- Thongnopakun, S., Maharachpong, N., & Abdullakasim, P. (2016). Factors related to the sexual behaviors among youth in universities located in the eastern region of Thailand. *Journal of the Medical Association of Thailand*, 99(1), 43-50.
- Viseskul, N., Fongkaew, W., Settheekul, S., & Grimes, R. M. (2015). Factors related to sexual self-efficacy among Thai youth living with HIV/AIDS. *Journal of the International Association of Providers of AIDS Care (JIAPAC)*, 14(5), 423-427.
- Wiwattanacheewin, K. (2014). *Prevalence and Intention to Use HIV Counseling and Testing Service Among Thai Youth*. (Doctoral thesis). Bangkok. Mahidol University
- Wiwattanacheewin, K., Sindhu, S., Teitelman, A., Maneesriwongul, W., & Viwatwongkasem, C. (2015). Predictors of intention to use HIV testing service among sexually Experienced youth in Thailand. *AIDS Education and Prevention*, 27(2), 139-152.